

هنرمندان ونیزی چگونه نقاشی می‌کردند

• ترجمه: محبوبه علی محمدی

در دوره «تی سین»،
نقاشان ونیزی شیوه‌ای
متفاوت با نقاشان بعد از
خود را به کار می‌گرفتند.
نقاش مدرن، مدل‌های
ترکیب مورد نظرش را با
استفاده از رنگهای مخلوط
بر روی پالت مستقیماً بر
روی پارچه ترسیم می‌کند.
این روش اصولاً شیوه‌ای تک-
گامی است، هرچند هنرمند طراحی
اولیه را نیز انجام دهد. برخلاف این،
نقاشان ونیزی از شیوه دو-گامی (دو
مرحله‌ای) بهره می‌جستند. ابتدا، اینکه بایستی
مدل‌های شکل مورد نظر را بر روی مونوکروم
مشخص می‌نمودند. بعد از اتمام این مرحله، رنگ
را به کار می‌بردند و بعد از رنگ‌آمیزی از لایه‌ای
نیم شفاف به نام «لعاب» استفاده می‌کردند.
هنرمندان ونیزی از کاربرد انواع متفاوت
رنگ‌آمیزی آگاه بودند؛ من جمله استفاده از پودر
رنگ که در مایعی مخلوط می‌شد که به علت قابلیت
خشک شدن سریع، آن را در جایی نگه‌داری
می‌کردند. مهارت رنگ‌آمیزی از زمان «تی سین»
پیشرفت بسیار خوبی نمود. در قرون قبل از او،

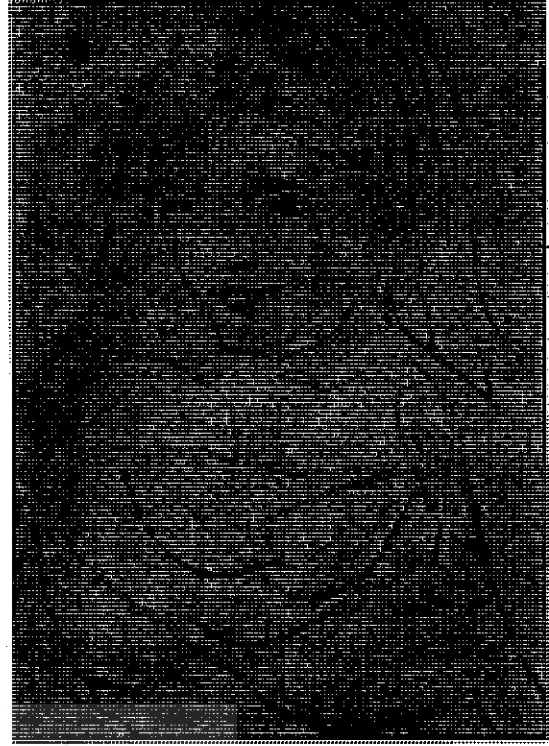

۲

که به این شکل نقاشی می‌شود از پرتوافکنی و عمق فوق‌العاده‌ای برخوردار است. نوری که بر روی آن می‌تابد از لعاب رنگی عبور و بر روی رنگ زمینه مات منعکس می‌شود و سپس به چشم بیننده باز می‌گردد. از این رو رنگها با نورهای همراه همچون پنجره‌ای با شیشه‌های رنگی به نظر می‌رسند.

طرفداران سبک هنر اروپایی شمالی تصویرهای کوچک و ظریف را می‌پسندیدند. اما باید ارزش و اقتدار هنر قرن ۱۶ را مربوط به رنگ‌آمیزی فوق‌العاده این دوره دانست که آن را ونیس نامیدند. به علت رویارویی با این تقاضاها هنرمندان ونیزی هم دوره با «تی سین»، توجه خود را معطوف به پیشرفت تکنیکی در بکارگیری و استفاده از شفافیت خیره‌کننده رنگها نمودند. استفاده از همین شیوه بر روی پانل‌های چوبی به خلق نقاشی‌های گرانبهایی منجر شد که کاملاً آنها را برای استفاده در مقبره‌ها مناسب نموده بود.

به علت کمبود قاب‌های تخته‌ای (پانل‌های چوبی)، ونیزی‌ها از پارچه‌هایی در ابعاد وسیع استفاده می‌نمودند که هم سطح و هم دید وسیعی را ایجاد می‌نمود. ماده محکم این قاب‌ها باعث استحکام زیادی می‌شد که به نقاش اجازه رنگ‌آمیزی آزادانه را می‌داد. آنها البته قاب پارچه‌ای

۱

نقاشان از روغن‌های خشک‌کننده و «تمبره» استفاده می‌نمودند. که گاه با درجه ترکیب متفاوت، نتایج متفاوتی نیز در برداشت: برخی از روغن‌ها تیره یا زرد رنگ می‌شدند. بعضی دیگر یا ترک برمی‌داشتند یا مدت زمان زیادی طول می‌کشید تا آنها خشک شوند. «تمبره» که معمولاً از سفیده تخم مرغ و آب ساخته می‌شد به علت دوام مورد توجه بود. اما به علت خشک شدن سریع، استفاده از آن برای ایجاد سایه در سطح نقاشی غیرممکن بود. ایجاد سایه با استفاده از قلم مو، فرم‌ها را به سختی شکل داده و به آنها بعد می‌داد. نقاشی‌های لعاب، جلوه‌ای مات و بی‌تنوع داشتند.

در حدود ۱۴۰۰، هنرمندان فلیمنگی، خصوصاً برادران «ون ایک» به توسعه شیوه‌ای پرداختند که هم از لعاب و هم از روغن در آن استفاده می‌شد. این عمل به دو مرحله اصلی تقسیم می‌شد: رنگ زمینه‌ای مات و لایه‌های پوششی با بکارگیری لعاب رنگی شفاف. در مرحله نخست تمام فرمها دقیقاً با رنگ خاکستری کمرنگ رنگ‌آمیزی می‌شوند. در مرحله لعاب، رنگ‌های خالص همراه با روغن جلا، با درجه درخشندگی زیاد بر روی رنگ زمینه مورد استفاده قرار می‌گیرد و بدین گونه شکلهای خوبی مشخص می‌شوند. تصویری

۲

و بعد از آن، طرح اصلی را با یک رنگ تیره تر با رنگ آمیزی بسیار ظریف طراحی نموده است. ۲- رنگ آمیزی زیرین: بعد کار با طراحی نمونه در مونوکروم به دست می آید. در بعضی قسمت‌های تاریک رنگ زمینه اجازه می یابد از درون سایر رنگها نمود یابد، رنگ سیاه با رنگ سفید مخلوط می شود تا رنگ خاکستری عمق بیشتری یابد. ۳- گلین، تابش (خیره کنندگی): بعد از اینکه رنگ زیرین کاملاً خشک شد، رنگهای اصلی شکل مورد نظر همراه با ترکیبی با روغن برای ایجاد شفافیت به کار می روند. رنگ در این مرحله بدون توجه زیاد به هماهنگی همه جانبه آن به شکل مشخص نمایان می گردد.

۴- مرحله پایانی: فرم کار و جزئیات آن در این مرحله، کاملاً با ظرافت تمام با بکارگیری رنگ سفید و شفافیت و خیرگی رنگهای اضافی از طریق قلم مو یا پخش نمودن رنگ توسط انگشتان مشخص می شوند. آمده است که روزی «تی سین» از تعجب فریاد برآورد «گلین، سی یا چهل!» و توضیح آنکه او چگونه به تاثیر رنگ پی برد. جدای از راستی یا ناراستی حکایت. مفهوم داستان صحیح است. او به حتم بارها و بارها به نقاشی اش مراجعه نمود و به اصلاح و ایجاد تعادل در آن و هماهنگی رنگها پرداخت.

۳

را با زمینه ای سفید آماده می نمودند. این زمینه که در نزد ونیزی ها کاربرد داشت، اساساً از ترکیب سنگ گچ همراه با سریش بود. اما به جای به کار بردن لایه ای خیره کننده، آنها لایه ای نازک به رنگ قهوه ای یا ترکیبی از قرمز، سیاه را به کار می بردند. بر روی این زمینه تیره، آنها کار را با رنگ سفید آغاز می کردند. در ابتدا آزادانه و بی دقت، و سپس با توسعه فرم های شکل مورد نظر بر روی رنگ زمینه، آنها از ماده ای، مرکب از تمپرا و شیره استفاده می نمودند، که سریعاً قدرت چسبندگی بالایی ایجاد می نمود. قسمت‌های روشن رنگ آمیزی شده ضخیم برای ایجاد سایه، شسته می شد. خیرگی رنگ و جزئیات کار در مرحله بعد انجام می گرفت.

به منظور نشان دادن شیوه رنگ آمیزی ونیزی ها، نمونه ای از پرتزه «مادونا و خرگوشی» تی سین توسط هنرمند نقاش جین فلورا کپی شده است. هدف از این کار صرفاً نمایشی دقیق چگونگی رنگ آمیزی این نقاشی توسط «تی سین» نیست بلکه منظور روشن نمودن کامهای اصلی با نشان دادن ساده چهارچوب است. چهار مرحله ای که مشخص گردیده است عبارتند از:

۱- رنگ زمینه: هنرمند در ابتدا زمینه سفید بوم را با رنگ قرمز قهوه ای، رنگ آمیزی نموده است

فراخوان مقاله

همایش نخستین دوسالانه بین‌المللی نقاشی جهان اسلام

- ۱۴- نقاشی معاصر ایران و فرهنگ اسلامی
- ۱۵- بررسی نقاشی فرهنگ‌های مختلف در جوامع اسلامی
- ۱۶- نقاشی اسلامی در شبه قاره هند، چین و ژاپن
- ۱۷- بررسی هنر نقاشی در کشورهای اسلامی
- ۱۸- نقاشی اسلامی در کشورهای فریب

از کلیه محققین و اندیشمندان علاقمند به حرکت با ارائه مقاله در یکی از محورهای یادشده دعوت می‌شود که چکیده و اصل مقاله یا مقالات خود را با توجه به مشخصات مذکور در زیر، به نشانی دبیرخانه همایش ارسال فرمایند.

● مشخصات مقالات:

- خلاصه مقالات پژوهشی باید شامل مقدمه، روش کار و نتیجه باشد.
- مقالات ارائه شده نباید قبلاً به چاپ رسیده باشد.
- چکیده مقالات به زبان فارسی، حداکثر در ۲ صفحه A4 و حداکثر تا تاریخ ۷۹/۶/۳۰ همراه با فرم حرکت همایش به دبیرخانه همایش ارسال گردد.

● نشانی:

تهران - خیابان کارفرمایی - حوزه هنرهای معاصر تهران - دبیرخانه اولین دوسالانه بین‌المللی نقاشی جهان اسلام

تلفن: ۸۹۵۵۷۵۲ - ۲۲۰۷۲۰۲۹۵

دورنگار: ۲۲۰۷۲۰۲۹۵

E-mail: PW islam @ irost.com

فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران با همکاری مرکز هنرهای تجسمی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در نظر داود همزمان با برگزاری نخستین دوسالانه بین‌المللی نقاشی جهان اسلام همایشی از تاریخ ۷۹/۸/۲۸ لغایت ۷۹/۹/۲ در محل حوزه هنرهای معاصر تهران برگزار خواهد شد. بدینوسیله از اندیشمندان، هنرمندان و پژوهشگران دعوت بعمل می‌آورد تا با ارائه مقاله در حرکت در سخنرانی در این همایش حضور بهم رسانند.

● محورهای فراخوان مقاله:

- ۱- مبانی هنرهای تجسمی اسلامی
- ۲- نمادگرایی در نقاشی جهان اسلام
- ۳- معنویت دینی و نقاشی جوامع اسلامی
- ۴- هنر نقاشی اسلامی و گفتمانی تمدنبا
- ۵- انسان و طبیعت از منظر هنرمندان و منتقدان اسلامی
- ۶- نقاش مسلمان، سنت و مدرنیته
- ۷- حقیقت و واقعیت از منظر نقاش مسلمان
- ۸- تاثیر نقاشی اسلامی بر نقاشی غرب زمین
- ۹- موضوعات دینی و قرآنی و نقاشان مسلمان
- ۱۰- دلایل و روشه تاثیرپذیری نقاشی جوامع اسلامی از هنر غرب
- ۱۱- تاثیر نقد و نقش اقتصاد در یکسازن سازی فرهنگی در جهان معاصر
- ۱۲- تاثیر تحولات اجتماعی، سیاسی، اقتصادی در نقاشی معاصر کشورهای اسلامی
- ۱۳- جایگاه هنر نقاشی در برجسته سازی گفتمان فرهنگی در تاریخ معاصر جهان